

התורה והמצוה

עלון בענייני מצוה הלכה מנהג ועיונים בעבודת ה'

פרשת בלק תמוז ה'תשפ"ה

עלון מס' 24

פרשת בלק

הֵן-עַם כְּלָבִיא יָקוּם וְכָאֲרֵי יִתְנַשָּׂא
לֹא יִשְׁכַּב עַד-יֵאָכֵל טֶרֶף וְדָם-חֲלָלִים יִשְׁתֶּה:

האור החיים הקדוש כותב: לפי שבטבע אנושי כשירבה להפיל חללים תיקר בעיניו נפש הנשאים. לזה אמר -אוי להם לאומות, כי עם אלה - הדם בעיניו כמשקה אשר ישתה ואינו נחשב בעיניהם הדם בגדר הריגה אלא בגדר שתייה. ודקדק לומר 'ישתה' לפי מה שהקדמנו, כי על ידי הריגת נכרים נדבקים חלקי הקדושה בעם ה' בסוד 'כי לחמנו הים'. כמו כן אמר כאן 'ישתה', והבין".

הרב יהודה אפשטיין שליט"א במאמרו היומי הנפלא מיום ג' י"ב תמוז הזכיר עניין זה, וכדרכו הרחיב בהבנת דברי האוה"ח הקדוש. אביא כאן תמצית מדבריו הנפלאים (אגב, ניתן להשיג אצלי את המאמרים מודפסים ערוכים ומסודרים (PDF): איני יודע אם רבנו חיים בן-עטר בעל האור החיים הקדוש התכוון במלת 'והבין' לדור שלנו, אשר מסרב להבין דברים של שכל ישר בשל שטיפת המח המערבית-ליברלית שהוא נתון בה. אך בין אם התכוון לכך ובין אם לא, אין כל ספק כי החמצת הנצחון המוחלט על האויבים נובעת מהרחמנות המטופשת על האויב ומהפחד מה יאמרו הגויים אם אכן נקיים את דברי התורה הקדושה ללחום מלחמת חורמה, וכדברי רש"י בפרשת שופטים בעקבות חז"ל - וצרת עליה - אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים. תחת זאת, דנים בכובד ראש כיצד להעביר סיוע למרצחים, כאשר רבים רואים בהעברת הסיוע לעזתים הישג כביר. ברכת הן עם לברד ישכון ובנויים לא יתחשב שבהמשך ברכת בלעם מחייבת את הבדידות המדינית, הכרוכה בבטחון בבורא עולם וניהול מדיניות עצמאית הדואגת לאינטרס היהודי, אשר אינו בהכרח חופף את האינטרס האמריקאי. רק כך נזכה לעמוד ביעדים המדיניים שה' דורש מאתנו, ואמנם לא נזכה לאהבת הגוי - אבל בהחלט נזכה לכך שיכבדו אותנו תחת הבוז שהם רוחשים לנו כיום, ודי לנו בכך. עד כאן תמצית מדבריו, וכדאי מאד לקרא את הדברים בשלמותם.

אציין כי בעלון החדשי של חדש כסלו האחרון (עלון מס' 24) במדור הרחב דבר התייחסתי לגישה המעוותת הזו של אותם "יפי נפש" המרגישים לא נעים לדבר על עניינים כמו הריגת אויבים, נקמה, ועוד". כפי שהזכיר גם הרב אפשטיין בדבריו שהובאו לעיל, "יפיות" הנפש הזו מקורה בתרבות המערבית המקולקלת, המצטיירת כ"נאורה". בעלון הנזכר ציינתי עוד גרורה נוראה ואיומה של התרבות המערבית: לצערנו את הדוגמא הזו אנו חווים פעמים רבות, ובפרט במלחמה בה אנו מצויים כעת: המנעות מפגיעה ב"חפים מפשע" בזמן מלחמה נגד אויב, ומדובר באוכלוסיה שכל כולה מקטנם ועד גדולם חפצים בהשמדתנו. גישה מעוותת זו גורמת לאבדות רבות של יהודים יקרים שבמסירות נפש באים להגן על עם ישראל (האם אותם יהודים קדושים אינם נכללים לפחות בהגדרה של חפים מפשע?). אבל מתוך יפיות נפש מעושה מורים כל מיני "בעלי מצפון" לסכן לוחמים יהודיים כדי ללכוד את אותם אלה שאינם חפים מפשע, בלי לפגוע באלה המוגדרים משום מה כ"חפים מפשע" (ומיותר לציין כי גם זה נעשה לאחר שאותם "חפים מפשע" קבלו הוראה להתפנות מהשטח. פעולה שאף צבא אחר אינו עושה בשעת מלחמה. גם לא צבאו של ה"דוד מאמריקה"). וכבר אמרו חז"ל כל המרחם על אכזרים סופו שיתאכזר לרחמנים. הגיע הזמן שיבינו השלטונות והנוגעים בדבר את משמעותה של אותה ברכה שהכניס הקב"ה בפי בלעם.

⁴ את הדברים הנזכרים כתבתי אז בהקשר לברכת המינים (בה עסקנו אז במדור דבר יום ביומו), ברכה המובנת לכל ילד הרגיל כבר להתפלל. גם מי שלומד את הסוגיות העוסקות בברכה זו, מבין היטב מה עניינה. אך יש שאינם מסוגלים רגשית לקבל זאת, ולכן ינסו למצא לה פירושים שונים ומשונים;

בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע בעניין כל פרשה ולא פסקה משה

בברכות (יב): אמר ר' אבהו בן זוטרי אמר רב יהודה בר זבידא בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע. ומפני מה לא קבעוה משום טורח צבור. מ"ט ... אמר ר' יוסי בר אבין משום דכתיב בה האי קרא כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו (הרומוז על מצות קריאת שמע). ולימא האי פסוקא ותו לא. גמירי כל פרשה דפסקה משה רבינו פסקינן דלא פסקה משה רבינו לא פסקינן.

גם בירושלמי (ברכות פ"א, ה"ה) הובא עניין זה, אך שם לא שאלו 'ולימא האי פסוקא ותו לא'. הפוסקים לא הביאו כלל זה של 'כל פרשה וכו'', שגם בתלמוד הובא לא בפני עצמו, אלא כתירוץ לשאלה. מתס אמנם אם נאמר שדין זה נפסק להלכה⁴, יש מקום לעיין בגדריו:

כלל זה הובא בהקשר לקריאת שמע. כלומר, האיסור הוא רק מתי שקורא בתורת קריאה, כמו בקריאת שמע בה קוראים ג' פרשות. אמנם, אם בקריאת שמע כן, לכאורה בקריאת התורה ודאי נאמר דין זה.

⁴ אגב, לא כל דבר שלא הובא בפוסקים לא נפסק להלכה. יש כללים שנפסקו בתלמוד, והפוסקים לא הביאום כי לא נזקקו להביאם. דוגמא לכך: מנהג בני מערבא הנזכר בשני התלמודים (ויתכן שהיה המנהג הרווח בזמן המשנה) לקרא בערבית רק ב' פרשות בקריאת שמע, וברכת גאולה לומר בנוסח שונה. הפוסקים לא הביאו דין זה, אך ודאי שהעושה כן בשעת הדחק, יצא ידי חובתו. אכמ"ל בעניין זה, ועוד חזון למועד. בקונטרס ברכות ותפלות לשעת הדחק, הבאתי בערבית את המנהג הנזכר, כאפשרות).

ציון 9: בעניין זה מוקלסת הערה או הרחבה בקו השיעוריים: 0773541079. כמו"כ אשתדל בל"נ להקליט תגובות להערות הקוראים. שלוחה 1: מאמרי המשך והרחבה לדברים שבעלון, ותגובות להערות. שלוחה 8: ניתן להקליט הודעות (ההודעה עצמה לא תושמע בקו).

מה שאמרו 'כל פסוקא דלא פסקא משה וכו' - מדובר גם אם קורא חצי פסוק, והעולה אחריו קורא את חציו השני. 'כל פרשה דלא פסקא משה' ודאי לא נאמר במקום שקורא אחד קורא חלק מהפרשה, והקורא אחריו ממשיך חציו. הדבר פשוט, ואין צריך להביא לו ראיה.

בקה"ת של מנחה של שבת וכן בב' וה', ודאי לא נאמר דין זה. גם לכך אין צריך ראיה. כשאמרו 'אין פוחתין מעשרה פסוקים', לא הזכירו כלום מעניין זה. כך היתה התקנה שקוראים את תחלת הפרשה הבאה, ובשבת חוזרים לקרא את אותו קטע.

אמנם, צריך עיון מנהג קריאת התורה בתענית צבור בפרשת ויחל, שגם תחלת הקריאה וגם סוף הקריאה אינם בתחלת פרשה. ושמה במקום שנשלם העניין באמצע פרשה, לא אמרו כן.

כל פסוקא דלא פסקיה משה. הנה גם עניין 'כל פסוקא דלא פסקיה משה' לא נאמר דין זה. לא נזכר בפוסקים. בשנים האחרונות ראיתי מי שהקשה מכל מיני פסוקים שאנו נוהגים לומר שלא בשלמות. ראיתי מי שתייך שאם קורא חצי פסוק עד האתנחתא או מהאתנחתא, נקרא פסוק שלם. לא זכיתי להבין טעמו, הרי כל מה שהביאו כלל זה, הוא רק לגבי חצי פסוק. אך ודאי שגם עניין זה נאמר רק לגבי קריאת התורה (ודין זה אכן נפסק להלכה, כי אנו פוסקים 'דולג' ולא 'פוסק').

קריאת שמע במקדש

על ברכות מעכבות, סדר ברכות, ועוד, ניתן לשמוע בקו השיעורים (שלוחה 1) שיעור בסוגיה בירושלמי בברכות עם הסוגיה המקבילה בבבלי, וההבדלים ביניהם

השלמות לעלון קודם

התייחסתי לעניין על פרה אדומה כשרה, אשר כיום יש כמה כאלה בארה"ק. אותן שתי אסכולות הנזכרות: האחת, אשר חבריה מנסים למצא פתרון כיצד להתגבר על הבעיות ולהגיע לידי מציאות של שחיטת ושרפת פרה אדומה כשרה. השנייה, חבריה מנסים רק למצא טעם מדוע לא שייך לקיים מצוה זו כיום (הדברים חוזרים על עצמם בכל הקשור לעבודת ביהמ"ק ד' שיב"א).

והנה, לפני כשלושים שנה נמצאה ברכסים פרה אדומה. באותו זמן התפרסם העניין מאד, הוקרנו סרטונים, דרשנים שונים דברו על כך, ועוד. אם אינני טועה, היו אז כאלה שדברו אפילו על כך שזהו סימן שהמשיח קרוב וכו'. לא אכנס כאן לפרטים שונים בעניין הפרה האדומה המדוברת (שכנראה לא היתה כשרה...). משום מה, כיום רבים ששומעים על פרה אדומה כשרה הנמצאת כיום באחד המושבים, מגיבים בזלזול וכו'. ההסבר לכך כנראה: כשנולדה הפרה ברכסים, לא רבים חשבו באמת על האפשרות להשתמש באפרה (אם ביהמ"ק ירד באש מהשמים וכו'). משא"כ הפרות האדומות בזמננו, הנוגעים בדבר מתכוונים לכך שברגע שהדבר יתאפשר (מכל הבחינות), יקיימו את כל הנצרך, ויהיה לנו אפר פרה אדומה בה נוכל להטהר ולהתקדש ולהכנס לבית המקדש בטהרה. נו, זה כבר מפחיד חוגים מסויימים, ומגיבים בהתאם. בעמדנו סמוך לימי בין המצרים, זהו הזמן להתחיל לחשוב לא רק על החרב, אלא גם על הבניין.

בשבוע הבעל"ט אי"ה יצא לאור עלון נוסף בעניין י"ז בתמוז וימי בין המצרים

חדש!!! קו השיעורים התורה והמצוה השלמה והרחבה למאמרים המתפרסמים בעלון 0773541079. הקו יתעדכן אי"ה מדי יום ב' וה' שלוחה 1<1: שיעורי השלמה והרחבה לעלון התורה והמצוה. שלוחה 2<1: השלמה והרחבה לעלון החדש. שלוחה 4: שיעורים וסיפורים לגיל הרך (6-3)

להערות והארות בעניין העלון: **יהונתן נוימן** קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com לתרומות: ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס בקופה: 'עדת יראים-אוטורייד' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחבורים'

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק **עדת יראים-אוטורייד** מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב'):

פרשת בלק: מנחה בחול: 7:35. מנחה עש"ק ובשב"ק: 7:00. שחרית ש"ק: 8:30. קבוע. ערבית מוצש"ק: 8:15.

תענית י"ז בתמוז: מנחה: 7:00. לגבי שחרית תבא אי"ה הודעה נפרדת.

פרשת פנחס: מנחה בחול: 7:30. מנחה עש"ק ובשב"ק: 6:55. ערבית מוצש"ק: 8:15.

בימי בין המצרים: בכל יום כ-5 דק' לפני מנחה, אומרים מעט קינות

יבנה המקדש: בלק: כהונה: שְׁעָרִים. לוי: יצרי. שיר: ו. ואז ישר. פנחס: כהונה: מלכיה. לוי: נתניהו. שיר: ל. ומי כמכה.

זמני תפלות קבועים

תפלת ערבית לעולם סמוכה לתפלת מנחה, למעט מוצש"ק, מוצי"ט ליל ב' דר"ה, וליל יו"ב.

מנחה יום חול: 15 דק' לפני השקיעה * מנחה עש"ק וכן מנחה של שב"ק: 50 דק' לפני השקיעה. שחרית של שב"ק (קבוע): 8:30. ערבית

מוצש"ק: 25 דק' לאחר השקיעה. * מנחה של תענית: 50 דק' לפני השקיעה.

עזרת נשים פתוחה בכל התפילות (גם ביום חול)

בשב"ק: שתיה קרה או חמה לפני התפילה * קידושא רבא ושיעור משניות מסכת שבת לאחר התפילה * סעודה שלישית

התפילות באוירה חמה ונעימה * תפילות בשמחה ובמתנות, אך ללא אריכות מיותרת